

Op Stapel 2020-02

2 maart 2020

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Had u graag zelf de tekst van het ontwerpdecreet of -besluit nagelezen?
Laat het weten aan:

Jan Brewee
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Onderwijsdecreet XXX**

Voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XXX

We gaan niet in op bepalingen die louter technische correcties zijn, op kaderbepalingen (die pas uitwerking hebben nadat, en voor zover, de Vlaamse Regering er uitvoering aan geeft) en op bepalingen die niet meer zijn dan een verhelderende herformulering van bestaande regelgeving, zonder verdere inhoudelijke impact.

Tenzij anders vermeld, hebben de maatregelen uitwerking bij de start van volgend schooljaar.

PERSONEEL

Kandidaatstelling TADD: procedure

Een kandidatuur voor het recht op TADD moest tot nog toe bij de Raad van Bestuur van de scholengroep worden ingediend met een aangetekende brief. Ook in de toekomst zal een personeelslid zijn kandidatuur nog altijd kunnen indienen met een aangetekende brief, maar het College van Directeuren kan, daarnaast, voorzien in een alternatieve (bijvoorbeeld digitale) procedure. Die procedure moet, wat tegenstelbaarheid betreft, minstens dezelfde garantie geven als een aangetekende zending. Over de alternatieve procedure moet worden onderhandeld in het tussencomité van de scholengroep.

Tucht: aanvang beroepstermijn

Tuchtsancties moeten met een aangetekende brief aan het personeelslid worden gemeld. De beroepstermijn (20 kalenderdagen; de periode wordt opgeschort als de termijn eindigt tijdens een vakantieperiode) gaat in op de dag na de eerste aanbieding door de post van die aangetekende kennisgeving.

Opzegtermijn na ontslag

*De regelgeving voorziet voor een aantal gevallen na het ontslag of de afzetting van een personeelslid in een opzegtermijn: de prestaties tijdens de opzegtermijn zijn altijd prestaties als tijdelijke **voor de duur van de opzegtermijn** en komen **niet in aanmerking** voor het opbouwen van het recht op een aanstelling als tijdelijke van doorlopende duur.*

Ontslag als tuchtmaatregel

Ontslag (of afzetting) gebeurt door de Raad van Bestuur (door de afgevaardigd bestuurder voor de leden van de pedagogische begeleidingsdienst en het vormingscentrum (POC)) met een aangetekende brief (het ontslag of de afzetting heeft dan uitwerking op de derde werkdag na de datum van verzending) of bij deurwaardersexploot.

Ontslag (of afzetting) bij tuchtmaatregel wordt gegeven ná het definitief worden van de tuchtmaatregel. Het instellingshoofd krijgt een kopie van de beslissing.

Lectoren lerarenopleiding en HBO₅

Lectoren uit CVO's konden (moésten, tenzij ze ontslag namen), in het kader van de overdracht van de lerarenopleiding en het hoger beroepsonderwijs, overgaan naar het corps onderwijzend personeel van een hogeschool. Ze moesten dan wel voldoen aan de (minimale) bekwaamheidsvereisten. Omdat in het volwassenenonderwijs een graduaatsdiploma voor het

ambt van lector gelijkgesteld werd met een bachelordiploma, geldt die gelijkstelling ook voor de personeelsleden die overgingen.

De maatregel wordt verruimd (met uitwerking sinds 1 september 2019): hij geldt niet alleen voor het volume van de opdracht waarvoor het personeelslid de overstap maakte, maar ook voor een eventuele uitbreiding van zijn opdracht.

BASISONDERWIJS

Leerplicht vanaf 5 jaar

Met ingang van 1 september 2020 wordt de leerplicht met een jaar vervroegd. Aan de structuur van het basisonderwijs verandert dat niets. Net zoals nu, zitten vijfjarigen dus ook in de toekomst in het kleuteronderwijs¹. Om aan de leerplicht te voldoen, moeten ze daar minstens **275** halve dagen² aanwezig zijn en deelnemen aan alle onderwijsactiviteiten die voor hen of hun groep worden georganiseerd (met inbegrip van het eventuele taalintegratietraject). Het gaat dus om leerplicht die **deeltijds** wordt **ingevuld**. In die 275 halve dagen zitten eventueel ook de dagen afwezigheid die de directie ‘aanvaardbaar’ acht. De taalscreening in het gewoon onderwijs, nu nog op het moment dat de leerling instroomt in het lager onderwijs, vindt vanaf het schooljaar 2021-22 plaats bij het begin van de leerplicht. Desgevallend voorziet de school in een taalintegratietraject. De Vlaamse Regering moet nog vastleggen met welk instrument, wanneer en in welke omstandigheden de screening gebeurt. Anderstalige nieuwkomers hoeven niét gescreend te worden: zij krijgen hoe dan ook een taaltraject op maat.

De Vlaamse Regering zal ook vastleggen op welk niveau de leerling het Nederlands moet beheersen bij zijn instap in het lager onderwijs. Leerlingen die dat niveau niét halen en nog géén zeven zijn op het einde van het kalenderjaar waarin het schooljaar aanvangt, zullen niet aan het lager onderwijs kunnen beginnen (het maakt daarbij niet uit of zij het jaar voordien al dan niet 275 halve dagen in het kleuteronderwijs doorbrachten; ook de klassenraad zal hen niet kunnen toelaten) en dus nog een jaar in het kleuteronderwijs moeten doorbrengen³. **Althans zo staat het, met enig voorbehoud, in de versie van het voorontwerp bij het afsluiten van de onderhandelingen: de politieke overheid zelf was er nog niet helemaal uit of ze vasthoudt aan de maatregel.**

Er wordt voor de leerplichtige kleuters niet voorzien in levensbeschouwelijk onderricht. Leerlingen die **verlengd** in het kleuteronderwijs blijven, kunnen voor het volgen van een levensbeschouwelijk vak wél aansluiten bij de leerlingen van een lagere school.

In het schoolreglement voor het kleuteronderwijs moet een rubriek worden opgenomen met richtlijnen over de aanwezigheid (met name van de leerplichtige kleuter) en het te laat komen.

---

¹ Op de leerlingen na, uiteraard, die de klassenraad vervroegd toeliet tot het lager onderwijs.

² Ook het minimale aantal halve dagen waarop een leerling (die zes is, maar nog geen zeven op het einde van het kalenderjaar waarin het schooljaar aanvangt) in het door de Vlaamse Gemeenschap erkende Nederlandstalige kleuteronderwijs aanwezig moet zijn geweest, om automatisch (zonder toelating van de klassenraad) tot het lager onderwijs toegelaten te worden, wordt vanaf 2020-21 van 250 op 275 gebracht.

³ Vanaf hun zesde zijn leerlingen **voltijds** leerplichtig, ook al zitten ze in het kleuteronderwijs.

Oprichten van een vestigingsplaats, niveau, type

Een school die op 1 februari van het vorige schooljaar aan de rationalisatienormen voldeed, kan een bijkomende vestigingsplaats, een bijkomend niveau of, in het buitengewoon onderwijs, een bijkomend type oprichten of een type omvormen, als ze op 1 oktober van het oprichtingsjaar voldoet aan de rationalisatienorm voor één van haar (bestaande en nieuwe) onderdelen (waarvoor zo'n norm bestaat): hier verandert niets aan bestaande regelgeving, maar er zat wat variatie in de wijze waarop de regel voor de onderscheiden gevallen was geformuleerd. Dat zou al tot afwijkende interpretaties hebben geleid.

Ondersteuningsmodel

Het ondersteuningsmodel (de ondersteuning vanuit het buitengewoon onderwijs van leerlingen en leerkrachten in het gewoon onderwijs), inclusief het garantiefonds en de prestatieregeling van de ondersteuners, blijft behouden in 2020-21 (in afwachting van een definitief model later tijdens de legislatuur, na evaluatie van het huidige).

Lestijden onderwijs aan huis (TOAH en POAH)

Lestijden Onderwijs aan huis kunnen niet vacant worden verklaard; er kan niet in benoemd worden, er kan niemand in worden geaffecteerd of naar gemuteerd: in die lestijden wordt iemand dus altijd als tijdelijke aangesteld. De betrekking is ook niet onderworpen aan de reglementering inzake terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking, maar mét zijn toestemming kan iemand er wel in gereffecteerd of wedertewerkgesteld worden (in het secundair onderwijs gold dat al). De omschrijving van Onderwijs aan huis in de definities in het decreet basisonderwijs wordt geschrapt: de enge omschrijving van wat onder 'aan huis' moest worden verstaan, dekde de ruimere uitvoeringsmodaliteiten in het regeringsbesluit niet meer (zo kan onderwijs aan huis, onder meer, zelfs ten dele op school).

Buitengewoon onderwijs type 5: regelmatige leerling

Buitengewoon onderwijs van type 5 kan worden aangeboden in een ziekenhuis of een preventorium en, in de toekomst (de Vlaamse Regering moet daar nog uitvoering aan geven), ook in een residentiële setting. De definitie van 'regelmatige leerling' verschilt, afhankelijk van waar de leerling type 5-onderwijs volgt. In een type 5-school bij een ziekenhuis is elk patiëntje een regelmatige leerling voor de dagen dat het minstens één lestijd onderwijs krijgt. In een type 5-school bij een preventorium moet de leerling voldoen aan de toelatingsvoorwaarden, voldoende aanwezig zijn (voor de leerplichtige leerlingen) en deelnemen aan de voor hem georganiseerde onderwijsactiviteiten. In een type 5-school bij een residentiële setting zullen wellicht nog andere voorwaarden gelden. Omdat type 5-scholen vestigingsplaatsen kunnen hebben in een ziekenhuis én een preventorium en/of residentiële setting, worden regelmatige leerlingen geteld per vestigingsplaats.

De maatregel heeft uitwerking sinds 1 september 2019.

Buitengewoon onderwijs type 5: verplichte schriftelijke mededeling aan de ouders

Vanaf het huidige schooljaar moet het schoolbestuur van elke type 5-school (ziekenhuisschool, preventorium of residentiële setting) de ouders bij de inschrijving minstens informeren over het pedagogisch project van de school, over het begeleidende CLB en over de wijze waarop ouders overleg kunnen plegen met de directie en contact kunnen opnemen met de voorzitter van het schoolbestuur.

(Voordien was het schoolbestuur van een type 5-school bij een preventorium verplicht om, net zoals in het andere basisscholen, de ouders bij de inschrijving van hun kind schriftelijk te informeren over minstens: de juridische aard en de samenstelling van het schoolbestuur, het pedagogisch project van de school, de organisatie van de schooluren, (als daarin voorzien is) de voor- en naschoolse opvang en het leerlingenvervoer, (in voorkomend geval) de voorlopige erkenning van de school voor één schooljaar dan wel de aanvraag tot voorlopige erkenning, het begeleidende CLB, de samenstelling van de schoolraad en (in voorkomend geval) de samenstelling van de scholengemeenschap.)

SECUNDAIR ONDERWIJS

Ondersteuningsmodel

Het ondersteuningsmodel (de ondersteuning vanuit het buitengewoon onderwijs van leerlingen en leerkrachten in het gewoon onderwijs), inclusief het garantiefonds en de prestatieregeling van de ondersteuners, blijft behouden in 2020-21 (in afwachting van een definitief model later tijdens de legislatuur, na evaluatie van het huidige).

Programmaties

De heropstart van een niet-duaal structuuronderdeel dat werd stopgezet bij de oprichting van een verwant duaal structuuronderdeel, kan zonder programmatie. De heropstart moet dan wel gebeuren uiterlijk in het tweede jaar na het stopzetten van de duale opleiding.

Communicatie over structuuronderdelen

Instellingen moeten in hun communicatie naar ouders, leerlingen en personeel en bij de studiebekrachtiging telkens minstens (ook) de officiële benamingen van de structuuronderdelen gebruiken. Op overtredingen staan sancties (inhouding of terugvordering van werkingsmiddelen).

Verloren studiebewijzen

Scholen kunnen een attest uitreiken ter vervanging van een verloren studiebewijs. Ook personen die een wijziging van hun naam of voornaam hebben verkregen, kunnen bij de school terecht om hun studiebewijs om te ruilen. Dat was ook voorheen al zo, maar de bepaling werd enkele jaren terug, per abuis, uit de regelgeving weggeschreven. Ze wordt nu opnieuw ingeschreven.

Domein- of campusschool

De soepelere programmatieregels voor een domein-of campusschool en de mogelijke extra-voordelen die aan een domein of campusschool zouden kunnen worden toegekend (voorlopig zijn er geen), hebben enkel betrekking op de domein- of campusschool zelf: de vestigingsplaatsen van **één school** (tot nog toe mocht het ook gaan om verschillende scholen van eenzelfde schoolbestuur) op eenzelfde of aansluitende kadastrale percelen of percelen gescheiden door enkel een weg (en)/of maximaal twee kadastrale percelen; **niét** op andere vestigingsplaatsen die de betrokken school daarnaast nog zou hebben.

Schaarste op de arbeidsmarkt

Er komen tijdelijk projecten waarbij een schoolbestuur bij een 'vastgesteld' tekort aan leerkrachten, gedurende maximaal één jaar, omkaderingsmiddelen (lesuren, uren-leraar, vervangingseenheden niet-ingevulde vervangingen) kunnen aanwenden om er werknemers uit een bedrijf (organisatie of onderneming) mee in dienst te nemen. Het bedrijf 'leent' zijn personeel (dat personeel van het bedrijf blijft en door het bedrijf doorbetaald wordt) daarvoor uit, tegen een vergoeding van 58,50 euro per lesuur of uur-leraar. De indienstneming gebeurt buiten het decreet rechtspositie om; de betrokkenen bouwen ook geen rechten of anciënniteit op in het onderwijs. Ze zullen wel een (didactische) opleiding moeten volgen.

Het gaat om een kaderbepaling. De Vlaamse regering moet nog nadere regels vastleggen (onder meer bepalen welke sectoren betrokken zijn).

Voordrachtgevers

Voor de schooljaren 2020-21 tot 2024-25 wordt de mogelijkheid om met uren-leraar voordrachthouders aan te stellen (nu beperkt tot de structuuronderdelen in het studiegebied Ballet van de tweede en derde graad KSO, de structuuronderdelen van de derde graad TSO en BSO en HBO₅-verpleegkunde), uitgebreid naar alle structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs. Het kan gaan om maximaal 4 lesuren per week, om 6 lesuren in de studiegebieden Ballet en Integrale veiligheid.

Se-n-Se-opleidingen en HBO₅-verpleegkunde

- *Se-n-Se-opleidingen (zevende TSO en KSO) en opleidingen HBO₅-verpleegkunde kunnen starten op de eerste september en op de eerste februari en hun duur kan zich tot één semester beperken. Voor de financiering van die opleidingen worden de leerlingen dan ook niet geteld op de eerste februari, maar op de 15de januari én (tot nog toe) de eerste juni (of de eerstvolgende lesdag). Op elk van die data telt de leerling voor een halve eenheid.*

De tweede teldatum, de eerste juni, wordt met veertien dagen vervroegd: de 15de mei of de eerstvolgende lesdag.

- De onderwijsinspectie wordt weer bevoegd voor de doorlichting van de opleiding HBO₅-verpleegkunde.
- In het kader van de organisatie van HBO₅-verpleegkunde kan een school voor secundair onderwijs uren-leraar overdragen naar een andere partner in het samenwerkingsverband; een hogeschool kan middelen overdragen naar een school voor secundair onderwijs. Ten onrechte was die mogelijkheid uit de regelgeving geschrapt. Ze wordt nu opnieuw ingeschreven (met terugwerkende kracht sinds de schrapping).

Alternerend leren (Duaal leren en Leren en Werken)

Van de drie partijen bij het tot stand komen van een overeenkomst alternerende opleiding en stageovereenkomst alternerende opleiding (de leerling, de school of het centrum en de onderneming) was het de onderneming die een exemplaar van de overeenkomst aan het Vlaams Partnerschap Duaal Leren moest bezorgen. Voortaan zal de school of het centrum het moeten doen. De overheid kondigt wél een actieplan aan om de ondernemingen ertoe aan te zetten zelf de administratieve last te dragen van hun erkenningsaanvragen.

Leren en Werken

- Ook in het stelsel Leren en Werken geldt het voltijdse engagement: als de werkplekcomponent niet is ingevuld (via arbeidsdeelname of de aanloopfase) en de leerling bevindt zich ook niet in een *naadloos flexibel traject* (NAFT), dan moet de opleiding voltijds op school of in het centrum worden verzorgd.
- *Voor opleidingen in het stelsel Leren en Werken zijn er nu geen programmatieregels: opleidingen kunnen vrij worden opgestart en stopgezet, ook tijdens het schooljaar. Dat is voor duale trajecten anders. Elke leerling in een duaal traject moet immers een werkplek hebben; leerlingen die er geen vinden, moeten hun duale opleiding stopzetten.* Omdat delen van het opleidingsaanbod binnen Leren en Werken gaandeweg worden omgezet naar duale trajecten, zal de Vlaamse Regering, in afwachting, de opleidingen in het stelsel Leren en Werken indelen in vrij programmeerbare opleidingen, opleidingen waarvan ze de programmatie moet goedkeuren, en opleidingen die níét meer geprogrammeerd kunnen worden. Concreet zal het erop neerkomen dat opleidingen die niet naar een duale opleiding geconcordeerd kunnen worden, níét meer geprogrammeerd kunnen worden en dat de programmatie van opleidingen búiten het bestaande aanbodprofiel van het centrum, door de Vlaamse Regering goedgekeurd zal moeten worden. Opleidingen die twee jaar na elkaar (op 1 oktober) niet werden georganiseerd, moeten worden geprogrammeerd vóór ze opnieuw kunnen worden georganiseerd. De aanvragen zullen moeten worden ingediend uiterlijk op 30 november het schooljaar voordien (30 april voor programmaties in 2020-21). De Vlaamse Regering beslist vóór eind maart (eind juni voor programmaties in 2020-21). Programmatie van vrij programmeerbare opleidingen moet bij de overheid enkel worden gemeld, uiterlijk op 1 april het schooljaar voordien. Bij de melding en de aanvraag van de programmatie moet een protocol van de onderhandelingen in het tussencomité van de scholengroep worden gevoegd, samen met een uittreksel van het proces-verbaal waaruit blijkt dat de programmatie in overeenstemming is met de afspraken binnen de scholengemeenschap.
- *Vanaf het huidige schooljaar zijn persoonlijke ontwikkelingstrajecten ondergebracht onder de ‘naadloze flexibele trajecten’ (NAFT). Die vallen niet onder onderwijsregelgeving en onder het toezicht van het beleidsdomein Onderwijs, maar zijn Welzijnsmaterie. Om de overgang te markeren stonden de NAFT’s ook nog (voor even) ingeschreven in de regelgeving Leren en Werken. Daar worden ze nu uitgehaald: als instrument op maat zijn NAFT’s geen ‘fase’ meer bij de screening van jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs, die in de plaats komt van of vooraf gaat aan de leer- of de werkplekcomponent; ze worden opgezet op maat van de (al dan niet leerplichtige) jongere, zonder directe koppeling aan een onderwijsvorm.*

Bij het afsluiten van de onderhandelingen gaat de Vlaamse Regering het volgende engagement aan:

“De Vlaamse Regering deelt de bezorgdheid om zoveel mogelijk jongeren gekwalificeerd te laten uitstromen. In dat verband wordt een passend aanbod uitgewerkt om jongeren met een welzijnsproblematiek terug te laten aansluiten bij onderwijs en maken we werk van het duaal leren. De Vlaamse Regering engageert zich ook om met de stakeholders een aanpak te bespreken voor jongeren die nog niet klaar zijn voor duaal leren. Daarin blijven de onderwijs- en opleidingsverstrekkers in het kader van leren en werken aanbieders van kwalificerende trajecten.”

Buitengewoon secundair onderwijs OV1

In opleidingsvorm 1 wordt de voorbereiding op vrijwilligerswerk voortaan als sociaal maatschappelijke training, niet als stage, georganiseerd.

Buitengewoon secundair onderwijs OV3

- Omvorming van opleidingen in OV3 kan in de toekomst alleen nog via programmatie. De laatste omvormingen, zónder programmatie, in het eerste leerjaar van de opleidingsfase, op 1 september 2020, moeten uiterlijk 1 april 2020 worden gemeld.
- *Onderwijsdecreet XXIX schreef in de Codex secundair Onderwijs een nieuwe programmatieprocedure in voor de gemoderniseerde structuuronderdelen (zoals opleidingen voortaan heten) in OV3 ([Op Stapel 2019-07](#) van 1 april 2019). De programmerende school moet voor het betrokken structuuronderdeel een samenwerkingsovereenkomst hebben met een of meer scholen voor voltijds beroepssecundair onderwijs uit de buurt met een gelijkaardig studieaanbod. Er wordt nu aangevuld dat die samenwerkingsovereenkomst ook kan met een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs.*

De programmatieaanvragen moesten worden ingediend uiterlijk op 30 november in het voorlaatste jaar vóór de oprichting. Die termijn wordt nu met een jaar ingekort: de dossiers moeten binnen zijn uiterlijk op 30 november in het jaar vóór de oprichting.

De aanvraag kan slaan op structuuronderdelen in enkel de opleidingsfase, de kwalificatiefase of de integratiefase, of in meer fasen samen. De programmatie van een structuuronderdeel in de integratiefase kan, binnen hetzelfde studiedomein, verschillen van die in de kwalificatiefase. Een programmatie kan in één keer over de fasen en leerjaren heen, of progressief worden uitgerold.

De observatiefase, waarin de leerling kennis kan maken met de structuuronderdelen die in de latere fasen worden aangeboden (en die in alle scholen met OV3 wordt aangeboden), is vrij programmeerbaar.

De Vlaamse Regering beslist over programmatieaanvragen uiterlijk op 31 maart. Is er tegen dan geen beslissing, dan is de programmatie 'van rechtswege' toegestaan.

Buitengewoon secundair onderwijs OV4

Programmatieaanvragen voor structuuronderdelen (dual en niet-dual) in OV4 volgen voortaan (voor programmaties vanaf 2021-22), de regels voor de programmatie in het gewoon secundair onderwijs: structuuronderdelen die in het gewoon onderwijs vrij programmeerbaar zijn, zijn het ook in OV4; structuuronderdelen die in het gewoon onderwijs door de Vlaamse Regering moeten worden goedgekeurd, moeten ook in OV4 door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd.

Vrije programmaties worden gemeld uiterlijk bij de opstart van het structuuronderdeel. De programmaties die de Vlaamse Regering moet goedkeuren, moeten worden aangevraagd uiterlijk één maand (verlengd met vakantieperiodes) vóór de oprichting; de Regering beslist binnen de maand. De aanvraag moet het protocol bevatten van de onderhandelingen in het tussencomité van de scholengroep en een uittreksel van het proces-verbaal waaruit blijkt dat

de programmatie in overeenstemming is met de afspraken binnen de scholengemeenschap waarvan de school (in voorkomend geval) deel uitmaakt.

Uitzonderingen op de overname van de programmatieregels uit het gewoon onderwijs zijn:

- het aanbod in type 5; daar moet, zonder programmatie, op elk moment elk structuuronderdeel van de thuishoel van de leerling kunnen worden aangeboden;
- het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers, dat in het buitengewoon onderwijs niet kan worden geprogrammeerd.

Buitengewoon secundair onderwijs OV3 én OV4

Een leerling kon, nadat hij eenentwintig werd, nog twee schooljaren in het buitengewoon secundair onderwijs blijven om er een getuigschrift OV3, het diploma secundair onderwijs (OV4) of het getuigschrift van alternerende beroepsopleiding te behalen. Omdat het ([Op Stapel 2019-05](#) van 11 maart 2019) mogelijk is verschillende getuigschriften OV3 te behalen en er in OV4 en duale opleidingen ook ándere studiebewijzen mogelijk zijn, wordt nu bepaald dat de leerling, nadat hij eenentwintig werd, nog twee schooljaren in OV3 en 4 ingeschreven kan worden/blijven als dat hem in staat stelt een (al dan niet bijkomend) studiebewijs te behalen.

VOLWASSENENONDERWIJS

NT2

Vanaf volgend schooljaar kunnen open modules worden samengesteld met basiscompetenties uit het **volledige** studiegebied Nederlands tweede taal richtgraad 1 en 2 en open modules met basiscompetenties uit het **volledige** studiegebied Nederlands tweede taal richtgraad 3 en 4. De maatregel maakt het mogelijk meer op maat van de cursist te werken.

EVC en diploma secundair onderwijs

Als een bewijs van beroepskwalificatie door een CVO uitgereikt in het kader van de erkenning van elders verworven competenties overeenstemt met een certificaat van de diplomagerichte beroepsopleiding, dan leidt het, in combinatie met de opleiding Aanvullende algemene vorming (AAV), ook tot een diploma van het secundair onderwijs.

Buiten het onderwijs uitgereikte bewijzen van beroepskwalificatie geven enkel (automatisch) vrijstelling als het kwaliteitstoezicht op de uitreiking gebeurt door, of samen met, de onderwijsinspectie.

Gecombineerd onderwijs

Aanvragen voor aanvullende leraarsuren voor projecten van gecombineerd onderwijs met een substantieel deel afstandsonderwijs moeten in het vervolg worden ingediend uiterlijk op 31 maart (tot nog toe, en ook nog voor aanvragen die dit voorjaar worden ingediend⁴, kon het tot 30 april).

---

⁴ Al dringt de overheid erop aan alvast ook dit jaar niet te wachten tot de vervaldatum.

Financieringsregels

- *In het financieringssysteem werden voor de leraarsuren eerder al afrondingsregels bepaald. Er komen nu ook afrondingsregels voor de punten voor (administratieve) ondersteuning. De punten worden afgerond op het lagere gehele getal: hoe dan ook kunnen enkel gehele punten worden aangewend en de toepassing van de gebruikelijke afrondingsregels had aanleiding kunnen geven tot het overschrijden van het globaal beschikbare volume aan punten.*
- *Voor het voldoen aan de rationalisatienorm komen ook de lesurencursist in aanmerking die het CVO overgedragen kreeg van een ander CVO. Die overgedragen leraarsuren worden dan omgerekend naar lesurencursist. In het oude financieringssysteem gebeurde die omrekening op basis van de delers en varieerde het aantal overgedragen lesurencursist per leraarsuur dus mét de opleiding. In het nieuwe financieringssysteem bepaalt niet het aantal lesurencursist, maar het aantal financieringspunten hoeveel leraarsuren een CVO krijgt. Voor de omrekening van de overgedragen leraarsuren naar lesurencursist wordt voortaan uitgegaan van het aantal leraarsuren dat het overdragende CVO globaal kreeg op basis van de lesurencursist in de voorgaande referteperiode. Een overgedragen leraarsuur komt dan overeen met het aantal lesurencursist dat in het overdragende CVO, gemiddeld, nodig was om een leraarsuur te genereren: ieder vanuit het centrum overgedragen leraarsuur staat dus voor hetzelfde aantal overgedragen lesurencursist⁵. Bij wijze van voorbeeld: een CVO dat een vijfde van zijn leraarsuren overdraagt, draagt een vijfde over van zijn lesurencursist in de voorbije referteperiode.*
- Aan de formulering voor de berekening van de financieringspunten voor het bepalen van de werkingsmiddelen in de CVO's wordt gesleuteld:
  - in 2020-21 worden ze berekend op basis van het aantal lesurencursist in de laatste referteperiode (1 januari-31 december 2019);
  - in 2021-22 op basis van het aantal lesurencursist gemiddeld over de laatste twee referteperiodes (1 januari-31 december 2019 en 1 januari-31 december 2020).;
  - in 2022-23 op basis van het aantal lesurencursist gemiddeld over de laatste drie referteperiodes vóór de start van het schooljaar;
  - **vanaf het schooljaar 2023-24 op basis van het aantal lesurencursist gemiddeld over de voorlaatste referteperiode vóór de start van het schooljaar en de twee daaraan voorafgaande referteperiodes** (voor 2022-23 en 2023-24 gaat het dus om dezelfde referteperiodes). De coëfficiënt voor het aantal (deel)gemeenten waar het centrum lesplaatsen heeft, wordt vastgesteld op basis van het aanbod in de voorlaatste referteperiode vóór de start van het schooljaar waarvoor de werkingsmiddelen worden berekend.

De uitbetaling van de werkingsmiddelen gebeurt in twee schijven in de tweede helft van het schooljaar.

---

⁵ Toepassing van de regel van drie: het 'overgedragen' volume lesurencursist staat tot het overgedragen volume leraarsuren in het overdragende CVO in dezelfde verhouding als het totale volume lesurencursist (in de voorgaande referteperiode) in het overdragende CVO tot zijn totale volume leraarsuren.

- Voor de ICT-samenwerkingsverbanden wordt, wat het volwassenenonderwijs betreft, de berekening van de middelen gealigneerd op het nieuwe financieringssysteem:
  - in 2020-21 worden ze berekend op basis van het aantal lesuren cursist in de laatste referentieperiode (1 januari-31 december 2019);
  - in 2021-22 op basis van het aantal lesuren cursist gemiddeld over de laatste twee referentieperiodes (1 januari-31 december 2019 en 1 januari-31 december 2020).;
  - vanaf 2022-23 op basis van het aantal lesuren cursist gemiddeld over de laatste drie referentieperiodes vóór de start van het schooljaar.

Communicatie over opleidingen

Centra moeten in hun communicatie naar cursisten en personeel en bij de studiebekrachtiging telkens minstens (ook) de officiële benamingen van de opleidingen en modules gebruiken. Op overtredingen staan sancties (inhouding of terugvordering van werkingsmiddelen).

Bij het afsluiten van de onderhandelingen gaat de Vlaamse Regering het volgende engagement aan:

“De Vlaamse Regering kijkt in het kader van “het gebruik van de informatieverstrekking (met inbegrip van studiebekrachtiging) minstens de juiste benamingen van opleidingen en modules - die zijn vastgelegd door of krachtens een decreet” of de benamingen – prioritair binnen basiseducatie en NT2 niet op dergelijke wijze kunnen worden aangepast dat ze beter tegemoet komen aan de behoeften van de betrokken doelgroep.”.

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

Benaming van structuuronderdelen

- Academies moeten in hun communicatie naar ouders, leerlingen en personeel en bij de studiebekrachtiging telkens minstens (ook) de officiële benamingen van de structuuronderdelen gebruiken. Op overtredingen staan sancties (inhouding of terugvordering van werkingsmiddelen).

Bij de totstandkoming van het decreet werd ervan uitgegaan dat opleidingen de naam zouden dragen van de beroepskwalificatie waartoe zij (in voorkomend geval) opleiden. Omdat een aantal beroepskwalificaties dat tot stand kwam na het vastleggen en benoemen van de opleidingen, toch een andere naam kreeg en de naam van de opleidingen intussen is ingeburgerd, wordt dat principe verlaten. De inhoudelijke koppeling tussen opleiding en beroepskwalificatie zal worden gemaakt in het BVR over de onderwijsdoelen (zoals de einddoelen voortaan heten). Aan de benaming van de opleidingen wordt dus niet geraakt.

Financierbare leerling

- Er komen wat aanpassingen of preciseringen aan de voorwaarden waaronder leerlingen financierbaar zijn: de leerling moet twee derde van de lessen aanwezig zijn **vanaf de start van het schooljaar** én hij moet zijn inschrijvingsgeld betaald hebben vóór de eerste november.
- *Met uitzondering van de leerlingen in de vierde graad beeldende en audiovisuele kunsten en in de kortlopende studierichtingen worden de financierbare leerlingen die hun volledige opleiding volgen in vestigingsplaatsen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of in Voeren gewogen met de coëfficiënt 1,4. De financierbare leerlingen die hun volledige*

*opleiding volgen in vestigingsplaatsen gelegen in een dunbevolkte gemeente, worden gewogen met de coëfficiënt 1,05. Leerlingen kunnen de vakken van eenzelfde opleiding in verschillende academies volgen. De omkadering wordt dan gedeeld tussen twee academies (ook al zou het om méér academies gaan). Ook daar geldt dat de wegingsfactor voor de academie met vestigingsplaatsen in dunbevolkte gemeenten of Brussel of Voeren maar wordt toegepast als de leerling de vakken **enkel** in zo'n vestigingsplaats volgt.*

- *Een leerling die verschillende opleidingen in een domein in verschillende academies volgt, wordt maar één keer gefinancierd (of gesubsidieerd). De betrokken academiedirecteurs moeten onder mekaar uitmaken naar welke academie de omkadering gaat en dat aan AgODi melden vóór 1 februari. Komen ze er niet uit, dan is de leerling, wat het schooljaar 2019-20 betreft, financierbaar/subsidieerbaar in de academie waar hij zijn inschrijvingsgeld (het eerst) betaald heeft, vanaf volgend schooljaar in de academie waar zijn inschrijving het eerst is geregistreerd in *Discimus*.*

Programmatie- en rationalisatienormen

- Leerlingen in de domeinoverschrijdende initiatieopleiding tellen mee voor het halen van de programmatie- en rationalisatienormen. Ze worden daarvoor gelijk verdeeld over de domeinen die de academie organiseert.
- Bij het tellen van leerlingen voor het halen van de programmatie- en (zie hierboven) de rationalisatienorm, worden breuken afgerond volgens de gebruikelijk afrondingsregels.
- Er wordt gepreciseerd dat een academie die de programmatie- of rationalisatienorm niet haalt, gefinancierd kan blijven als ze de norm op de vorige teldag wél gehaald heeft (genadejaar). Voor een academie die de programmatienorm niet haalt in het laatste jaar van de oprichtingsperiode (maar hem wel haalde op de teldag ervoor), wordt de oprichtingsperiode met een jaar verlengd.
- Wanneer een academie het volledige minimale aanbod van zijn programmatie (academie of domein) al vroeger realiseert dan op het einde van de in het decreet voorziene oprichtingsperiode en ze ook de programmatienorm voor het laatste jaar van de oprichtingsperiode al gehaald heeft, geldt vanaf het jaar nadien de rationalisatienorm.
- Structuuronderdelen worden leerjaar per leerjaar opgericht: de oprichtingsperiode (voor structuuronderdelen met verkorte of verlengde trajecten) duurt minimaal evenveel schooljaren als het kortste traject en maximaal evenveel schooljaren als het langste. De leerjaren van de structuuronderdelen van de eerste graad kunnen in één tijd worden opgericht.
- Een stopzetting van een academie, domein of structuuronderdeel omdat de normen niet worden gehaald, kan enkel op het einde van het schooljaar. De sluiting impliceert dat alle leerjaren van de academie of het betrokken domein of structuuronderdeel tegelijk stoppen.

- De rationalisatienorm voor het Domein Beeldende en Audiovisuele kunsten voor een academie in Brussel die enkel de structuuronderdelen van de eerste, tweede en derde graad voor jongeren organiseert, wordt teruggebracht naar 42 leerlingen.
- *Bij wijze van overgangsmaatregel kon een academie zonder programmatie*
  - *op een van haar vestigingsplaatsen waar ze op 31 augustus 2018 de hogere graad beeldende kunst organiseerde, starten met het structuuronderdeel beeldende en audiovisuele cultuur;*
  - *op een van haar vestigingsplaatsen waar ze op 31 augustus 2018 de hogere graad dans organiseerde, starten met het structuuronderdeel danscultuur;*
  - *op een van haar vestigingsplaatsen waar ze op 31 augustus 2018 de hogere graad woordkunst organiseerde, starten met het structuuronderdeel woordkunst- en dramacultuur;*
  - *op een van haar vestigingsplaatsen waar ze op 31 augustus 2018 de hogere graad muziekgeschiedenis organiseerde, starten met de structuuronderdelen muziekcultuur en muziekgeschiedenis;*
  - *die het domein beeldende en audiovisuele kunsten organiseert zonder de eerste, tweede en derde graad, starten met het structuuronderdeel derde graad voor volwassenen.*

Aan die overgangsmaatregel komt een einde. Het komende schooljaar is het laatste waarin er gebruik van kan worden gemaakt. Wie later met een van die structuuronderdelen wil starten, moet ze programmeren.

- De uiterste datum voor het indienen van ondersteuningsaanvragen voor lokale samenwerkingsinitiatieven tussen academies en scholen voor basisonderwijs, scholen voor secundair onderwijs en/of instellingen voor hoger onderwijs, is, zoals eerder al gemeld ([Op Stapel 2019-07](#) van 1 april 2019) 15 februari (het decreet had het nog over 1 maart). Dat geldt dus ook al voor aanvragen die dit voorjaar moe(s)ten worden ingediend.
- *Schoolbesturen konden al leestijden overdragen naar een ander schoolbestuur.* Dergelijke overdrachten kunnen nu ook tussen academies van hetzelfde schoolbestuur onderling. In een besluit zal nog worden gepreciseerd hoe en binnen welke termijn die overdrachten aan AgODi moeten worden gemeld.

INTERNATEN EN TEHUIZEN

De internaten en tehuizen bij een school van het gewoon basis- of secundair onderwijs en de autonome internaten en tehuizen krijgen een tweede genadejaar: ze blijven gefinancierd zolang ze geen drie keer na elkaar op de teldag ónder de behoudsnorm zitten.

PEDAGOGISCHE BEGELEIDINGSDIENST

CVO's die geen deel uitmaken van het GO! of een koepel, kunnen voor begeleiding, op contractuele basis, voortaan de begeleidingsdienst van het GO! of een koepel aanspreken (zoals dat al kon in het leerplichtonderwijs). Zoals voorheen kunnen ze daarnaast ook nog altijd bij VOCVO terecht.

De overheid wenst zich strikt te houden aan wat het syndicaal statuut voorschrijft: de onderhandelingen in sectorcomité X liepen over enkel dié bepalingen die rechtstreeks gevolgen (kunnen) hebben voor de arbeidsomstandigheden van het personeel. De onderwijsorganisatorische maatregelen in het voorontwerp zónder zulke gevolgen kwamen dan ook niet aan bod. Een en ander heeft uiteraard gevolgen voor de inhoud van de bijdrage van het GO! aan het protocol over de onderhandelingen.

oOo

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met het voorontwerp. Dat neemt niet weg dat het GO! bij een aantal bepalingen opmerkingen formuleert in de marge en bij een enkele maatregel ook voorbehoud maakt.

Leerplicht vanaf vijf jaar

Het GO! apprecieert dat kleuters kleuters mogen blijven en dat de vervroeging van de leerplicht de structuur van het basisonderwijs ongemoeid laat. Dat de vervroeging van de leerplicht ook een te garanderen (extra-) engagement inhoudt, met scherp geformuleerde doelstellingen, is ook voor het GO! een evidentie. Wat het GO! betreft, moet dat engagement in het kleuteronderwijs vorm krijgen in herziene ontwikkelingsdoelen.

Op het voorafgaande overleg tussen de overheid en het GO! en de koepels over de concrete uitvoering van de leerplichtvervroeging (artikel 11bis van het decreet basisonderwijs) maakte het GO! **ernstig voorbehoud bij het denkspoor van de overheid om eindtermen vast te leggen voor het laatste jaar van het kleuteronderwijs**. Die eindtermen moesten (weliswaar op populatieniveau) bereikt worden in dat ene jaar waarin de kleuter (deeltijds) leerplichtig is. Eindtermen over één jaar voor zó'n heterogene groep (ook in leeftijd: het gaat om kleuters van vijf, waarvan de jongste gemakkelijk een klein jaar jonger is dan de oudste) zijn ofwel onhaalbaar, ofwel irrelevant.

In de tekst van het voorontwerp die aan de onderhandelaars werd voorgelegd, was dat eerdere denkspoor verlaten voor een ander: leerlingen (jonger dan zeven) zouden niét samen met hun leeftijdsgenootjes in het lager onderwijs kunnen starten als ze het Nederlands niet voldoende beheersen. Ze zouden dus hun laatste kleuterklas moeten overzitten. **Het GO! wijst de idee zonder meer af**. Jazeker, een voldoende begrip van de instructietaal is cruciaal om met vrucht het lager onderwijs aan te vatten. Maar welke pedagogische evidentie leert dat de ontwikkelingskansen van de betrokken leerlingen, niet het minst ook wat hun taalverwerving betreft, ook maar enigszins gediend zijn met een extra jaar in de wachtkamer? Ook zo'n wachtjaar in het kleuteronderwijs verlengt de leerloopbaan en heeft (dus) een kostprijs. Het GO! is er niet van overtuigd dat het de meest succesvolle manier is om tekorten weg te werken en de efficiëntste om het onderwijsbudget te besteden.

Het GO! is geen voorstander van levensbeschouwelijk onderricht bij kleuters. Het kan zich ook vinden in de constructie die de overheid daarvoor heeft opgezet (*sc. de leerplicht maar deeltijds invullen*). Maar constructies moeten juridisch ook sluitend zijn.

Toekomst Leren en Werken

Het is logisch dat er met de gestage uitrol van het gemoderniseerde secundair onderwijs en de uitbouw van duaal leren ook een verdere integratie komt van de diverse vormen van alternerend leren. Maar het is wellicht toch een illusie te denken dat elke leerling uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs terecht zal kunnen in een duaal traject. Ook voor hén moet er een traject worden voorbehouden binnen onderwijs. Het is anderzijds ook moeilijk om die groep leerlingen in de gegeven context precies te definiëren. Er zijn nog geen aanloopstructuuronderdelen ontwikkeld; we weten dus niet hoe de aanloopfase voor de jongeren die arbeidsbereid maar nog niet -rijp zijn, er concreet zal uitzien, of en in hoeverre ze maatwerk zal toelaten en tot welke kwalificatie ze eventueel kan leiden. Ook de uitrol van duale trajecten die opleiden naar een beroepskwalificatie op niveau 2 (voor leerlingen voor wie een traject naar een onderwijs- of beroepskwalificatie op niveau 3 niet meteen haalbaar is), verloopt stroef. Het gaat hoe dan ook om een zeer beperkt aanbod van, vaak, niche-opleidingen in een al bij al beperkt aantal sectoren. Het wordt hoog tijd dat, precies met die zeer kwetsbare groep leerlingen voor ogen, klaarheid komt in een aantal dossiers. Met de vergrijzing en de toenemende tekorten op de arbeidsmarkt kunnen we ons niet permitteren wie dan ook achter te laten.

Tekort aan leerkrachten – tijdelijk project

Elke maatregel die het groeiende tekort aan goede leerkrachten kan terugdringen, is welkom. In de mate dat het daartoe effectief kan bijdragen, heeft dit project dan ook de steun van het GO!.

Toch een paar bedenkingen:

- een recente hervorming van de lerarenopleiding is volop aan zijn uitrol bezig. Niet langer de vaktechnische basisvorming, maar de (uitgediepte) vakdidactiek zou bepalen of iemand de bekwaamheid verwierf voor de klas te staan. Het laagdrempelig en fijnmazige aanbod van lerarenopleidingen door CVO's moest er zelfs voor wijken, wegens 'te weinig performant'. De kadermaatregel die nu voorligt, moet tekorten helpen opvangen aan leerkrachten in voornamelijk technische en praktische vakken (precies die leerkrachten die in het recente verleden voor hun lerarenopleiding vlot de weg vonden naar de CVO's). Bedrijven kunnen personeel aan scholen 'uitlenen'. Het betrokken personeelslid moet daarvoor wel 'een' opleiding volgen. De bepaling preciseerd niét dat het personeelslid die opleiding **vooraf** gevolgd moet hebben, laat staan dat het ervoor geslaagd moet zijn, noch wat de minimale kwaliteitsvereisten zijn – een schril contrast met de grote nadruk op een uitgediepte vakdidactiek als absolute voorwaarde voor een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs;
- het decreet *betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs (proeftuinendecreet)* schetst het kader waarbinnen projecten kunnen worden opgezet, als experiment, of om aan een dringende nood in het onderwijs tegemoet te komen. Allicht zijn de krijtlijnen van het huidige proeftuinendecreet te eng als kader voor de projecten die de overheid nu op het oog heeft om tegemoet te komen aan een acuut lerarentekort. Maar je kunt je de vraag stellen of het nog om een 'tijdelijk' project gaat als, op de technische details na, de hele opzet in het decreet wordt uitgeschreven.